

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie **Ł. G.**

oskarżonego z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 6 kwietnia 2023 r.

zażalenia oskarżonego oraz jego obrońcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 grudnia 2022 r., sygn. akt XXIII 560/22

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt XXIII Ka 560/22

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., 528 § 1 k.p.k. *a contrario* a także art. 35 § 1 w zw. z art. 27 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy;**
- 2. uznać się niewłaściwym funkcjonalnie i wniosek ustanowionego z urzędu obrońcy oskarżonego o przyznanie kosztów z tytułu sporządzenia zażalenia przekazać do rozpoznania sądowi właściwemu - tj. Sądowi Okręgowemu w Katowicach.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Katowicach odmówił przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 17 sierpnia 2022 r.,

sygn. akt XXIII Ka 560/22. Powodem takiej decyzji było uznanie, że wskazane przez oskarżonego powody niedochowania terminu zawitego nie stanowią okoliczności niezależnych od strony (art. 126 § 1 k.p.k.).

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył obrońca oskarżonego zarzucając orzeczeniu: *„obrazę przepisów postępowania karnego, mającą wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, a mianowicie:*

- art. 126 § 1 k.p.k. poprzez bezzasadne uznanie, że skazany nie dotrzymał terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie ze swojej winy, co skutkowało nieuwzględnieniem wniosku skazanego o przywrócenie terminu do jego złożenia”.

Podnosząc powyższe okoliczności skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie Ł. G. terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W zażaleniu zawarty został także wniosek o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm prawem przepisanych oraz oświadczenie, iż nie zostały one pokryte ani w całości, ani w części.

W dniu 11 stycznia 2023 r. Ł. G. złożył pismo zatytułowane *„zażalenie na postanowienie odnośnie przywrócenia terminu”*, w którym wskazał na niezrozumienie i niewiedzę co do terminu złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku (k.423). Zażalenie to zostało wniesione w terminie, ale – w przeciwieństwie do zażalenia jego obrońcy – nie zostało przyjęte i przekazane Sądowi Najwyższemu. Skarżący podał w nim, że wcześniej reprezentujący go adwokaci pomagali mu w tego typu sprawach. Obecnie również był reprezentowany przez obrońcę z urzędu, który - jego zdaniem - powinien bronić go do czasu zakończenia postępowania. Obowiązku tego jednak nie wypełnił i nie złożył wniosku o uzasadnienie wyroku i nie przypomniał mu o terminie z dnia 17 sierpnia 2022 r. Skarżący wskazał na lekceważący stosunek obrońcy i uprzednią chęć jego zmiany. Opisał również okoliczności dotyczące posiedzenia w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku, które odbyło się w dniu 20 grudnia 2023 r. bez jego udziału.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie trzeba stwierdzić, że brak zarządzenia o przyjęciu zażalenia wniesionego osobiście przez Ł. G. nie stanowi przeszkody do jego rozpoznania wspólnie z zażaleniem wniesionym na jego korzyść przez jego obrońcę. W rozdziale 50 Kodeksu postępowania karnego nie ma bowiem odpowiednika art. 448 § 1 k.p.k., a w art. 461 § 2 k.p.k. przyjęto jedynie, że o wniesieniu zażalenia zawiadamia się osoby, których dotyczy zaskarżone postanowienia. Skoro więc zażalenie dotyczy li tylko oskarżonego, to nie ma przeszkody do tego, aby ono zostało rozpoznane wspólnie z zażaleniem wniesionym przez jego obrońcę.

Odnosząc się do wniesionych zażaleń stwierdzić należy, że nie zasługiwały one na uwzględnienie. Argumenty przedstawione przez obu skarżących nie mogły skutecznie podważyć stanowiska sądu *meriti* w przedmiocie oceny okoliczności przedstawionych we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Zgodnie z art. 126 § 1 k.p.k. sąd może przywrócić zawity termin na wniosek strony, jeżeli niedotrzymanie tego terminu nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych. Jest rzeczą oczywistą, że wykazanie tej przesłanki obciąża stronę, która wnosi o przywrócenie terminu. To na tej stronie ciąży obowiązek wskazania wszystkich okoliczności, które uniemożliwiły jej dokonanie czynności procesowej w przewidzianym terminie, a także uprawdopodobnienie, że nastąpiło to z przyczyn od strony niezależnych.

Tymczasem, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy w Katowicach, nie jest prawdą, że Ł. G. o terminie ogłoszenia wyroku nie wiedział, gdyż nie został o tym poinformowany przez obrońcę, bowiem z akt sprawy wynika, że o terminie tym skazany został poinformowany przez sąd. Oskarżony był obecny na terminie rozprawy odwoławczej w dniu 5 sierpnia 2022 r., na której to rozprawie odroczone publikację wyroku do dnia 17 sierpnia 2022 r. Nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że termin ogłoszenia wyroku był oskarżonemu znany, a zatem jego niestawiennictwo w tym dniu nie wynikało, jak usiłuje obecnie dowieść, z przyczyn leżących po stronie obrońcy. Nie stawiając się na ogłoszenie orzeczenia sam oskarżony wykazał, że nie była to dla niego istotna czynność, skoro zaniechał w niej uczestnictwa. Co więcej, znając termin publikacji orzeczenia oskarżony sam mógł także – zaraz po upływie tego terminu – dowiedzieć się treści wydanego

orzeczenia, a to z kolei umożliwiało mu np. złożenie pisma co do niezasadności wydanego wyroku lub nawet złożenia niezwłocznie wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu. Nie było też żadnych przeszkód, aby oskarżony nawiązał wówczas kontakt z obrońcą, który był na rozprawie odwoławczej. Oskarżony nie wykazał jednak minimum staranności w kwestii ustalenia treści orzeczenia, które miało być wydane w jego sprawie, co niewątpliwie obciąża go w stopniu istotnym, niezależnie od tego, czy ustanowiony wówczas obrońca składał mu jakieś zapewnienia co do ustalenia treści wyroku. W tym aspekcie, tj. ustalenia treści zapadłego orzeczenia, nie trzeba było żadnych dodatkowych wiadomości (zwłaszcza wiadomości i wiedzy adwokata), a przecież oskarżony wiedział czego dotyczy apelacja jego obrońcy (w czasie rozprawy popierał apelację), a zapisy protokołu nie wskazują, aby sąd miał trudności w kontakcie z oskarżonym w jakiegokolwiek kwestii (k. 367). Skoro oskarżony wykazał kompletny brak zainteresowania i dbałości o wynik swojego procesu, to uchybienie terminowi do zainicjowania postępowania kasacyjnego (poprzez złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenia uzasadnienia) nie było spowodowane przyczynami od oskarżonego niezależnymi w rozumieniu art. 126 § 1 k.p.k.

W kontekście tych okoliczności eksponowane w zażaleniu obrońcy ewentualne powinności obrońcy wyznaczonego z urzędu w postępowaniu rozpoznawczym nie mają żadnego znaczenia, skoro w tym wypadku uchybienie terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wynikało w zasadniczym zakresie także z niedochowania przez oskarżonego minimalnej staranności. Niczego także w tej sytuacji nie zmienia fakt, że postępowanie wobec oskarżonego zostało umorzone i orzeczono wobec niego środki zabezpieczające. Akta sprawy dowodzą, że choć obrona oskarżonego w postępowaniu przed sądami obu instancji była obligatoryjna z uwagi na teś opinii o stanie zdrowia psychicznego sporządzonej przez biegłych w dniu 14 stycznia 2021 r. (k. 203-207), to zachowuje on rozeznanie nie tylko co do przedmiotu sprawy, ale również w kwestii pouczeń o terminach i sposobach zaskarżania orzeczeń. Potwierdzeniem tego jest chociażby obecnie wniesiony przez niego osobiście środek odwoławczy.

Wniosek obrońcy z urzędu o przyznanie wynagrodzenia nie może zostać rozpoznany przez Sąd Najwyższy, albowiem nie jest on właściwy do jego rozpoznania (art. 27 k.p.k.). Kluczowe dla rozpoznania tego wniosku jest to, że czynność, do której wykonania ustanowiono obrońcę, tj. sporządzenie zażalenia na postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do sporządzenia i doręczenia uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, miała miejsce po zakończeniu postępowania odwoławczego i miała na celu „otwarcie” drogi do wniesienia kasacji, co lokuje ją od strony formalnej na etapie postępowania przedkasacyjnego (lub okołokasacyjnego) prowadzonego jednak przed sądem odwoławczym, który działa jako *sui generis* sąd pierwszej instancji (postanowienie SN z dnia 21 czerwca 1996 r., V KZ 13/96, OSNKW 1996, z. 7-8, poz. 45). Skoro więc w sądzie odwoławczym w tej sprawie ustanowiono obrońcę z urzędu do wykonania czynności procesowej zmierzającej do otwarcia drogi do wniesienia kasacji, to również i w tym sądzie powinno dojść do rozstrzygnięcia tego wniosku, albowiem tylko w takim układzie obrońcy będzie przysługiwał środek odwoławczy, który będzie rozpoznany w sądzie odwoławczym. Podstawą do wniesienia zażalenia będzie wówczas stosowany na zasadzie analogii w postępowaniu okołokasacyjnym przepis art. 426 § 2 k.p.k. Przepis art. 426 § 2 k.p.k. nie może bowiem być stosowany wprost do postępowania kasacyjnego (por. postanowienia SN: z 14 grudnia 2016 r., III KZ 216/16, OSNKW 2017, z. 4, poz. 21; z dnia 21 kwietnia 2017 r., VI KZ 4/17, LEX nr 2281285). Angażowanie Sądu Najwyższego do ewentualnego rozpoznawania zażalenia na postanowienie sądu odwoławczego w przedmiocie wniosku wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu, w sytuacji, gdy orzeczenie co do tego wynagrodzenia nie ma charakteru orzeczenia blokującego drogę do wniesienia kasacji, nie ma także uzasadnienia funkcjonalnego.

Z tych powodów orzeczono jak na wstępie.

[SOP]

